

00

kt

S. C. 132

vgl an Id 2087

Theol.

IV. C. 3.

l

DISSERTATIO THEOLOGICA
 SISTENS
TENTAMEN DEMONSTRATIONIS
 QVOD
 IOSEPHVS, ISRAELIS FILIVS,
 FVERIT TYPVS MESSIAE ADMODVM PERFECTVS.

QVAM
 ADSTIPVLANTE NUMINE SVPREMO
 PRAESIDE
 VIRO SVMMME VENERANDO EXCELLENTISSIMO AC DOCTISSIMO
IOANNE GEORGIO MICHAELIS
 S. S. THEOL. PROF. PVBL. ORD. AC ILLVSTRIS GYMNASII
 REFORM. EPHORO

FAVTORE AC PRAECEPTORE

SVO AETERNVM SVSPICIENDO

DIE IIX. APRILIS MDCCLVI. 1756

HORA X. IN DICTI GYMNASII AVDITORIO MAIORI

PVBLYCO EXAMINI SVBMITTET

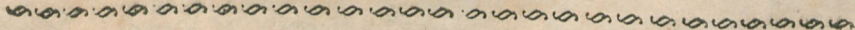
ATQVE DEFENDET

A V C T O R

CAROLVS LVDOVICVS FRANCKE

ARAVSIOPOLITANVS

S. S. TH. C.

HALAE MAGDEBVRGICAE
 LITTERIS HILLIGERIANIS.

DISSERTATIO THEOLOGICA
SISTENS
TENTAMEN DEMONSTRATIONIS
CAROLUS JOSEPHUS
JOSEPHVS ISRAELIS FILIVS
EVERTT TYPVS MESSIAE ADMODVM PERFECTVS

ADSTIPULANTE VIKINGE SVPERMO
PRÆSIDIO
PUB. STAM. MESSIAE
IOHANNES GEORGIO MICHAELIS
& S. THEOL. PROF. P. B. ORD. AC HILSTERS GIANNASI
RIVORUM EPISCOPO
FAVTORE AC PRÆTORIO
SVO AUSTRIACVS SVPERIORIBVS
P. B. STAM. MESSIAE
HORA X. P. B. STAM. MESSIAE
P. B. STAM. MESSIAE
AVCTOR
CAROLUS JOSEPHVS FRANK
P. B. STAM. MESSIAE
P. B. STAM. MESSIAE
P. B. STAM. MESSIAE
P. B. STAM. MESSIAE
P. B. STAM. MESSIAE

VIRO
ILLVSTRI, EXCELLENTISSIMO, AMPLISSIMO, CONSVLTISSIMO,
DOMINO
CAROLO LVDOVICO SELIG

CLEMENTISSIMI BORVSSORVM REGIS CONSILIARIO
INTIMO AC AVLICO,
DIRECTORII SACRI REFORM. SENATVS ECCLESIASTICI CATHEDRALIS,
ATQVE COLLEGII, CUI CVRA REI VEHICVLARIS EST
CREDITA, CONSILIARIO,

NEC NON
ILLVSTRIS GYMNASII REGII IOACHIMICI ALIARVMQVE
SCHOLARVM DIRECTORI CET. CET,

VIRIS
SVMME VENERABILIBVS, EXCELLENTISSIMIS,
DOMINO
**AVGVSTO FRIDERICO
GVILIELMO SACK**

SACR. REG. MAI. BORVSSICAE CONCIONATORI AVLICO PRIMARIO,
SENATVS ECCLESII REFORM. PRAEPOSITI MEMBRO DIGNISSIMO,
SVMMI CONSISTORII CONSILIARIO ET REGIAE SCIENTIARVM
ACADEMIAE SODALI

DOMINO
IOANNI PHILIPPO HEINIO

S. S. THEOL. DOCTORI, GYMNASII REGII IOACHIMICI RECTORI
ATQVE PROFESSORI PRIMARIO, REGIAE SCIENTIARVM
SOCIETATIS CLASSIS PHILOSOPHICAE DIRECTORI,

VI ET
V I R O
AMPLISSIMO ATQVE CONSULTISSIMO
DOMINO
GODOFREDO BERNARDO
LEMCKE

VRBIS SPANDOVII CONSULI DIRIGENTI, NEC NON REI VEHICVLARIS
MAGISTRO, PATRVELI SVO OMNI HONORIS CVLTV
PROSEQVENDO.

VIRIS
NON MVNERVM AC DIGNITATVM SPLENDORE SOLVM,
SED ET ERVDITIONIS, VIRTVTVM ATQVE MERITORVM COPIA
AC GLORIA CELEBRATISSIMIS

MAECENATIBVS
ATQVE
PATRONIS SVIS
DEVINCTISSIMA GRATISSIMAQVE MENTE AETERNVM
DEVENERANDIS
HVMILLIMO ANIMO SE COMMENDAT
HASQVE PRIMITIAS ACADEMICAS SACRAS ESSE
CVPIIT

A V C T O R.

SECTIO I.
NOTAS NECESSARIAS TYPORVM HO-
RVMQVE INDE DIVERSAM PERFECTIONEM
CONSTITVENS.

§. I.

um ex instituti nostri ratione circumspi-
cienda sit nobis Typi definitio, accurata
fatis aptaque ad dignoscendum ipsum a
similibus omnibus rebus, videlicet Em-
blematibus, meris Allegoriis, Analogiis
etc. nulla nobis ad huncce finem aptior
est visa, quam quae a *Celeb. SALDENO*
in *Otiis Theologicis Exercit. III. de vsu et abusu Typorum*
Sect. I. §. VI. in medium adducitur, vbi Typum definit per
eiusmodi rei signum, vel imaginem, qua in V. Testamento ex intentione
Sp. S. sine Messiae persona, siue actus, siue passiones eius, vel quodcum-
que gestum aut gerendum in N. T. respiciens, praesfiguratur et adm-
bratur, ad fidem et pietatem promouendam. Facile omnino erit,
A omnes

omnes huius definitionis notas in tuto collocare, exque illa necessarios Typi characteres eruere. Quo facto, per se disparebit obiectio, quam quis huic definitioni facere posset, quod scilicet longior sit, quam regulae logicae permittunt; id enim omnino euitari nequit, si rerum a definito discernendarum tantus est numerus, quantus hic loci occurrit. Agamus igitur, et quid ex nostra definitione fluat, videamus!

§. II.

Typum omnem debere esse imaginem, et hinc etiam signum alterius cuiusdam rei, absque vlla probatione adsumi posse videtur; quippe haec nota est adeo essentialis Typo, vt per se animo cuiusuis de Typo cogitantis se offerat, ac omnino Typorum vsus cessaret, si hac ipsa destituerentur nota. Cum iam natura imaginis requirat, vt inter ipsam et rem, cuius est imago, intercedat similitudo: quid obest, quo minus concludamus: *inter vnunquemque Typum et ipsius Anti-Typum necessario esse debere similitudinem?* siquidem in repraesentatione huius similitudinis essentia imaginis consistit. Quod vbi adfirmamus, non hoc volumus, ac si omne id, quod in Typo leuem quandam similitudinis vmbrae praese fert, ad Anti-typum sit transferendum. In omnibus locutionibus typicis, emblematicis et allegoricis commune aliquod tertium respicitur, quod rationem similitudinis constituit, vltra quod in explicatione non temere est procedendum. Hinc iuvat distinguere inter *materiale* et *formale* Typi, quorum prius Typo proprium manet, posterius vero ad Anti-typum traduci potest. Haec igitur similitudo sit nobis primus Typi character; vt hinc ex Typorum numero statim excludere queamus, quidquid cum Anti-typo, (si nempe talis ipsi daretur) similitudinem habiturum non esset. Consequenter quaeuis simpliciter facta rei futurae praedictio typus appellanda non est, siquidem partim similitudinis nota ipsi deest, partim non est res §. I. quam vocem cum *Celeb. SALDENO* in sueta sua amplitudine sumimus, vt non solum personas et alia obiecta regni naturae tam animata, quam inanimata, verum etiam res facti comprehendat; nullo vero modo meras cogitationes,

tiones, seu repraesentationes ac verba complectatur, quippe quae Allegoriis ac Prophetiis, a Typo bene dignoscendis, inferuiunt.

§. III.

Secundus character, quem ex definitione nostra eruere licet, hic est: *ut res, cui ratio typica adscribi potest, sit res V. Testamenti, seu comprehensa intra tempus, quod ante natum Christum est praeterlapsum.* Solis enim his temporibus Typorum seu obscurarum umbrarum erat necessitas; quas si quis in N. T. reperire putaret: refragaretur omnino praerogatiuis fidelium huius temporis, quorum non amplius est in tenebris ac umbris, sed in luce ambulare. Interim hoc effato minime negare volumus, quod ex V. Oeconomia non superfuerint quondam, vel fortasse adhuc supersint Typi, quorum impletio sub noua Oeconomia expectanda fuit, vel est. Sed id tantum pertendimus: Typos de nouo temporibus N. Test. institutos, ob rationem antea allatam, non dari.

§. IV.

Quodsi igitur omnis Typus intra tempus V. T. est circumscriptus, ille autem necessario Anti typum suum habere debet §. II. hic omnino in melioris foederis Oeconomia est quaerendus. Hinc tertius character est: *quiuis Typus respiciat necesse est, seu habeat Anti-typum vel personam vel actiones vel passiones, Messiae, vel quoduis denique notatu dignum N. T. factum.* Sapientissimis de causis Deus missionem filii sui in serius tempus rejecerat, huius autem sponse certa atque indubia, spes ac fiducia creditum innitebatur, quae, ne longiore mora vacillaret, nouis subinde promissionibus ac repraesentationibus typicis fulciri ac confirmari oportebat. Omnis hominum salus pendet ab iis, quae Christus loco et in bonum ipsorum egit et passus est: haec igitur piis Abrahami posteris modo obscurius, modo clarius ob animum et oculos ponenda erant. Sola vero haec obiecta merebantur, tam multiplici modo praefigurari atque adumbrari, nosci a fidelibus V. T. ipsisque inculcari. Haec sola valebant quid, ad fidem pietatemque fidelium eius acui promovendam. Hic ergo iam iterum adparet, nonnisi in V. T. typos esse col-

locandos. Quid enim quaeso opus est umbris ac figuris, ubi ipsa comparuerunt, ut ita loquar, corpora? Sique licet similitudinem hanc continuare: quis in umbra haerebit amplius, ut corpus inde cognoscat, si hoc ipsum intueri potest? Sed vltorius ex hac Typorum nota patet: omne id Typi adpellationem non mereri, cuius Anti-typus praetensus non incidat in tempora N. T. Et quis tandem dubitabit profiteri, non nisi res futuras adumbrari ac praefigurari posse. Falluntur ergo admodum, qui, non omnino laudabili typificandi studio abrepti, rerum non solum praesentium, verum etiam eheu! praeteritarum Typos sibi inuenisse sunt visi. Sin etiam hoc ad tempus aliquod concedere vellemus: tamen conuenienter iis, quae hucusque diximus, eiusmodi res adumbratae esse nequirent nisi spirituales. Annon vero rerum spiritualium vel praesentium vel praeteritarum repraesentatio pertinet inter alia ad negotium Sacramentorum? licet insuper concedamus lubentes, Sacramenta alio respectu perbene etiam Typos esse posse.

§. V.

Accedit iam quartus character, qui in eo consistit, ut *quiuis Typus vel in se, vel ope Anti-typi sui aptus esse debeat ad fidem et pietatem populi Dei promouendam, seu corroborandam.* Haec fidei et pietatis corroboratio est scopus Typorum, qui ex tota hucusque instituta consideratione consequitur. Praefigurantur enim iisdem res N. T. speciatim Christus et beneficia per ipsum parta, quae corroborandae fidei ac pietati accommodata omnino sunt; atque hinc idem etiam de Typis valet, quippe quibus harum rerum notitia mentibus fidelium ingeritur: ita ut spes ac fiducia in ipsis oriri potuerit, fore, ut bonorum adumbratorum potiantur aliquando, licet omnino dicendum sit, illum effectum non sine simultanea Sp. S. operatione actu sperari posse. Adhaec, cum in assecutione et quotidiana augmentatione fidei ac pietatis vera hominis consistat felicitas, quam bonitas Dei non potest non praecipue in extraordinariis suis operibus, quale omnino est Typus, intendere: hoc rursus modo appareat necesse est, quem-

quemuis Typum ita debere esse comparatum, vt promouendae fidei pietatique par sit.

§. VI.

Hi interim characteres, quam necessarii etiam sunt, tamen non omnino sufficient ad agnoscendum quid pro Typo, nisi adhuc nouus hic accedat, vt res aliqua, hisce iam characteribus gaudens, ex intentione et peculiari diuinae voluntatis indicio Typus fuerit constitutus. Etiam hic character ex iis, quae in superioribus posuimus, proxime fuit. Per Typos enim ea, quae Christus egit et passus est, beneficia denique per fidem in nos conferenda effigiantur §. IV. per illos fides atque pietas credentium V. T. fuit promota §. V. Sed vero finis hic obtineri haud potuisset, nisi, hanc vel illam rem ex destinatione diuina effigiem excellentioris cuiusdam personae vel rei esse, certo dici constaret. Et cum solus Deus bona per Typos repraesentata dare potuit: bonitas etiam eius atque sapientia esflagitant, vt illorum indicium aliquod fecerit. Adhaec Typi sunt totidem Prophetiae bona futura respicientes; Deus vero per infinitum suum intellectum nexum rerum praesentium et futurarum accuratissime pernouit: vt igitur illum indicare potuit, ita etiam, vt fidem atque pietatem suorum sustentaret ac incenderet, significare voluit. Quo obseruato, concidunt omnes explicationes typicae, quae a nonnullis tam antiquioribus, quam recentioribus, ingenio suo nimium dantibus ac imaginationis aestu abreptis, protruduntur, non sine detrimento studii typici, quod, aucto sic praeter necessitatem mirum in modum Typorum numero; multis hodieque suspectum atque fastidiosum redditum est. Hisce considerationibus ducti iam concludimus: quodsi etiam maxima inter rem V. et rem N. T. intercedat similitudo; etiamsi porro sit aptissima ad fidem et pietatem populi Dei promouendam, nihilo tamen minus rem V. T. pro Typo accipiendam non esse, donec cognoscamus, ipsam ex Dei intentione fuisse rationis typicae, seu habuisse ideo antea dictos characteres, vt sit alterius rei imago. Hinc inquirens num aliquid sit Typus, primo quidem circumspiciet, num illis characteribus praerequisitis gaudeat; sed illis

inuentis, maximum adhuc sit illius negotium, ut ex securo aliquo fonte cognoscat, Sp. S. hic typum intendisse. Nos vero inexcusabilis vitii accusandi essemus, nisi iam in fontes huius necessariae cognitionis inquireremus.

§. VII.

Ex S. Codice hauriendam esse hanc cognitionem, quis est qui neget? et si quis negat: videat, numme habeat sibi aduersam S. Scripturam! Petrus certe 2. Ep. I, 20. disertis verbis prohibet, ne quis Prophetiam propriae subiiciat explicationi: sed Typus est realis quaedam Prophetia. Num rite etiam perpendit, nexum, qui est inter Typum et Anti-typum plane non esse naturalem, sed ex mero Dei arbitrio pendere? Haec omnia ubi agnoscit, sane dubitare non poterit, sapientiae bonitatisque Dei conuenire, ut ipse, ceu autor huius nexus, eundem nobis in verbo suo indicet, quo sic tuto euitare queamus confusionem ejus, quod Typus non est, cum Typo. Sic omnino ex S. Codice cognoscatur oportet intentio Dei de Typo constituendo. Cum iam nemo nesciat multiuariam admodum posse esse certitudinem ex S. Scriptura hauriendam, darique effata eius clariora, dari minus clara, et magnum tandem esse veritatum numerum, quae non nisi per legitimam consequentiam ex verbo Dei eruuntur: facile patet, nos officio nostro nondum agere satis, ubi dicimus, intentionis diuinae notitiam ex Reuelatione esse hauriendam; sed nostrarum omnino esse partium, varios istos riuulos, qui ex eodem fonte labuntur, breuiter confectari. Sit igitur statim hoc praecipuum, omne id pro Typo, diuinitus ordinato, esse habendum, *de quo S. Script. vel claris atque expressis verbis enunciat, quod sit Typus, vel quod ipsa cum Anti-Typo coniungit adque illum adplicat.* Sic agnus paschalis dicitur Christus pro nobis immolatus. Quis vider, hanc cognitionis viam esse omnium luculentissimam, ac praeter ea, quae iam diximus, nulla ampliori probatione egentem.

§. VIII.

Verum enim vero cum in V. T. plures oppido deprehendamus res, quae ex huiusmodi testimoniis S. Sacrae pro Typis

pis a Sp. S. constitutis agnosci nequeunt, quae tamen necessario pro Typis sunt habendae: absque dubio licebit inferre: hocce testimoniorum genus non esse absolute necessarium in omni typo adsumendo, sed superesse adhuc alias vias, perueniendi ad certitudinem de intentione diuina Typum adornandi. Necessarium vero non ducimus, omnes possibiles afferre vias. Quare eas tantum adducemus, quae ad scopum nostrum adsequendum faciunt. Absque ulteriori hinc mora harum primam facimus hanc: Spiritum S. omne id Typum declarare, quod sub genere quodam rerum V. T. comprehenditur, quo de S. Sacra enunciat, illud rationem typicam habuisse. Semel enim testimonio tali conuicti de typica ratione generis alicujus, non nisi leui admodum indigemus ratiocinio ab illo genere ad quandam ipsius speciem, et ab hac specie ad eiusdem indiuidua, quo plenarie sumus certi, aliquid esse Typum. Hinc vltro apparet, hancce certitudinem parum, vel nihil differre ab illa, quam directo S. Sacrae testimonio obtinemus.

§. IX.

Excipiat hanc viam altera, quae haec est: vt pro Typo diuinitus adornato fuscipiamus, quidquid inter populum Dei peculiaris fuit conditionis ac dignitatis, videlicet personas, prae aliis notabiles, vel qui eximio atque sancto functi sunt munere etc. Hoc enim vbi nobis in S. Script. occurrit: res ipsa loquitur, mereri peculiarem nostram attentionem continereque plus, quam quidem primus doceat ipsius intuitus. Breuiter, adornatam esse, vt sit imago rei cuiusdam sublimioris; vt hinc coactos nos videamus, ipsam habere pro eo quod est, etiamsi S. Sacra nullo expresso testimonio declaret, ipsam, diuina volente prouidentia, in Typorum numero haberi debere. Praeterea non errabit, qui adfirmat, hoc in casu prolixum S. Sacrae de hac re sermonem, vel accuratam eius descriptionem, seu factorum eius narrationem, testimonii expressi locum commode supplere. Huiusmodi Typi historici multi occurrunt, quorum sola relatio docet, aliquid arcani subesse, vt hinc Sp. S. necessarium non duxerit declarare, quod altioris rei imaginem gesserint.

§. X.

§. X.
 Porro inter fundamenta explicationis typicae *nominum permutationem* referre possumus. Scil. ubi res siue personae N. T. iisdem insigniuntur nominibus, quibus aliae sub V. T. gaudent, inde non sine ratione inferre possumus, inter utrasque relationem typicam intercedere. Habet hoc rationem suam in indole signi ac rei signatae ob mutuam conuenientiam, ut hinc etiam communi loquendi usu imaginem hominis ipsum hominem adpellemus. Sic Christus dicitur, Dauid, Salomo. Plura exempla habet GLASSIVS Philol. Sacr. Lib. II. P. I. Traët. 2. Sect. 4. p. m. 215. Quae nominum ἀλλοίωσις quoniam ex sapienti Sp. S. consilio est facta, alteram rem siue personam pro Typo, alteram pro Anti-typo agnoscere possumus, praesertim si inter utramque intercedit eximia ac sane non fortuita similitudo et reliqui rationis typicae characteres adsunt.

§. XI.
 Eodem vero modo Typum deprehendi ex Dei voluntate iudicamus, si de re aliqua V. T. quid praedicatur in S. Sacra, quod tamen in eadem impletum non est. Hoc enim magna cum ratione videtur esse signum, euidentis admodum, de arcana rei illius conditione, atque nos concludere iubet, quia verbum dei tam errare, quam fallere nescium plane est; quoties S. Sacra V. T. de re aliqua siue persona quid, quod in eadem non deprehendimus, pronuntiat, id ipsum in aliqua re simili, quae in illius locum substitui potuit, esse impletum, ac ipso opere repraesentari. Consequitur ergo, hoc in casu vnam rem rationem Typi alterius rei habere, siquidem alia ipsi, quod alterius est, dari non potuisset. Exemplo nobis iam sit sacerdotium Melchisedeci, quod in S. Sacra aeternum praedicatur, dum ad illius rationem ipsum Christi sacerdotium aeternum dicitur, cum tamen certo constet, prius temporis spatio admodum arcto circumscriptum fuisse.

§. XII.
 Tandem addimus: id omne typicam interpretationem ferre, de quo hoc ipsum facilibus ac legitimis consequentiis demonstrari potest.
 Saepe

Saepe numero enim in scriptura occurrunt res, de quibus ipsa ne vnico quidem verbo testatur expresse, quod fuerit Typi, et quas nihilo minus ex horum numero excludere minus possumus, rationibus sane non destituti. Ex iis enim quae circumstant, quaeque S. Sacra nobis refert, concludere cogimur, necessarium fuisse Typum. Quod si iam in serie illa deprehendimus rem, quae ob similitudinem suam aliasque proprietates, §. III-V. expositas, comparata esse videtur, vt sit Typus: quid, quaeso, certitudini nostrae deest, quo minus illi rei, conuenienter intentioni diuinae, typicam adscribamus rationem? Adhaec vbi animaduertimus, prouidentiam diuinam erga hunc vel illum plane singulari ac paradoxo modo procedere: quid inde aliud cum ratione suspicari possumus, quam quidem Deum, sic agendo, singulares etiam ac non aliter nisi tanto adparatu adsequendos fines obtinere voluisse? Iam in sacris relatos legimus euentus, qui breuiori ac multo faciliori via obtineri saepe potuissent. Quum vero sapientiae diuinae absque dubio contrarietur via longiori ac difficiliori procedere, vbi breuior faciliorque est possibilis: secure inde concludi posse videtur: praeter fines, quos tandem per istos anfractus est adsecutus, Deum sapientissimum habuisse atque consecutum esse adhuc alios, occultiores quidem, sed etiam grauiores ac praestantiores. Magna sane iam hinc oritur suspicio arcani quid subesse; quae vero, vbi reliquos deprehendimus Typi characteres §. II-V. recensitos, in certitudinem conuertitur.

§. XIII.

Sic characteribus Typi necessariis expeditis, in hac Se-
ctione adhuc restat, vt explicemus, vnde perfectio alicuius Typi
vel maior, vel minor sit aestimanda, sicque Typus vel magis vel
minus perfectus sit adpellandus? Generatim quidem dicere possumus:
Typum eo perfectiorem esse, quo plures et quo maiores veri
typi characteres seu notas possidet. Vt vero quidquid est huius re-
sponsionis perspiciatur, riteque determinetur, vnde perfectio Typi,
respectu ad quoduis characterum allatorum genus habito, maior
vel minor pendeat; descendamus paullulum, prouti in illis ad-
scendimus, prius sumendo illos, quos nouissime adduximus fon-
tes,

B

tes,

tes, ex quibus cognoscimus, rem aliquam a Sp. S. in Typum ordinatam esse §. VII-XII. Hic enim character §. VI. quum sit potissimus in inuestigatione Typi, utpote sine quo reliqui omnes nil efficiunt: meretur omnino, ut primo eundem lustremus, quidque ipse diuersitatis in perfectione alicuius Typi gignere possit, videamus.

§. XIV.

Si quis characteres, §. VII-XII. memoratos, cum illo §. VI. indicato conferat: ipso opere comperiet, non illos omnes aequalis esse dignitatis et praestantiae. Quis enim negabit, expressum S. Sacra testimonium de typica alicuius rei ratione, propriam ac certo etiam respectu clariorem praebere certitudinem, quam quidem ubi remotiori ac magis mediato modo ad illam certitudinem peruenimus §. VIII-XII. et hinc reliquis esse anteponendam? Hoc iam *magnitudinem* notarum adpellare lubet; sicque nota aliqua huius intentionis diuinae eo maior est, quo praestantior est aliis, seu quo perfectiorem in hoc negotio efficit certitudinem. Haec iam notarum differentia non potest non in ipsam Typi perfectionem, cui haec vel altera nota competit, inferre diuersitatem. Hinc res, penes quam iam omnes §. II-V. requisitos Typi characteres deprehendimus, respectu quinti characteris §. VI. magis vel minus perfectum sistit Typum, quo maiores vel minores sunt notae, ex quibus quantum characterem §. VI. in ipsa deprehendimus. Consequenter adparet, hoc respectu Typum minimum perfectionis typicae gradum habere, quem ex minimis notis pro diuinitus instituto Typo agnoscere possumus. Ex quo maioribus ergo notis id ipsum fieri potest: eo perfectior est Typus; donec ipse hoc respectu foret perfectissimus, penes quem ex maximis notis intentam a Sp. S. typicam ipsius rationem cognoscere valemus. Si hinc ponimus, duos Typos quod ad caeteros characteres esse perfecte aequales: tamen adparet, eum ex illis fore perfectiorem altero, penes quem ex maioribus notis cognoscere possumus, quod a Sp. S. in Typum sit ordinatus.

§. XV.

§. XV.

Identidem vero consideranti has notas quinti Typorum characteris patebit, non illas omnino omnes, ut simul in vno Typo offendamus, necessarium esse. Vnica illarum saepe, immo saepissime, ad negotium hoc sufficit. Quis v. g. dubitabit amplius, esse Typum si id ipsum in S. Sacra de aliqua re adfueratur? Interim nemo inficias ibit, excellentiam Typi alicuius insigniter augeri, si ex multis harum notarum cognosci poterit, ipsum a Deo providente effigiem rei alicuius futurae spiritalis constitutum esse. Augetur certitudo nostra, dum ipsa numero notarum clarior redditur? Certitudinem alicuius veritatis esse maiorem, caeteris paribus, si eandem ex multis perspicimus rationibus, quam quidem si id ipsum non nisi ex vnica fieri potest, quis est qui nesciat? Adhaec si penitiori attentione notas §. VII-XII. adductas pensamus: nonne dilucescit, vnamquamque fere ipsarum in plane alia relatione constituere Typum aliquem, quam id quidem a reliquis fit? Quo plures hinc notarum illarum in vnicum Typum confluunt: eo pluribus in relationibus res aliqua est Typus, ut hinc duplex, triplex etc. in genere compositus valde oriatur Typus. Quid igitur impedit, quominus concludamus: hoc respectu eum Typum minimo perfectionis typicae gradu gauisurum fore, qui ex paucissimis notis, i. e. ex vnica tantum talis cognoscitur? Quo pluribus hinc ex notis idem fieri poterit: eo perfectior hoc respectu sit Typus necesse est. Perfectissimus igitur is iure haberi potest, qui plurimis, i. e. omnibus possibilibus veris diuinae intentionis notis, esset insignitus. Si igitur nunc rursus duos Typos ponere lubet, qui non solum quoad praerequisitos §. II-V. characteres, verum etiam quoad quintum §. VI. ratione magnitudinis notarum, plane sint aequales: id tamen inde efferre possumus, eum fore perfectiorem, qui ex pluribus notis ut Typus diuinitus intentus cognosci queat. Ut nunc, quae in hoc et antecedente §. diximus, breuiter complectamur, perspicuum est, respectu quinti Typorum characteris eum Typum minimo perfectionis typicae gradu gaudere, in quo ipso diuina

intentio ex paucissimis ac minimis notis perspicitur; et perfectionem ipsius crescere, quo plures et quo maiores adsunt in ipso diuinae intentionis notæ.

§. XVI.

Sed hicce non est vnicus respectus, ex quo perfectio alicuius Typi diiudicari potest, siquidem dantur, vel saltem dari possunt Typi, quibus, quod ad quintum characterem attinet, exiguus admodum competit perfectionis typicæ gradus, qui tamen alio respectu magna immo maxima perfectione gaudere possunt. Vidæamus igitur, quomodo reliqui characteres hancce vel augere vel imminuere possint perfectionem. Facile iam perspicitur, secundum et tertium §. III. IV. nullam plaræ diuersitatem gignere posse; siquidem dici nequit, rem aliquam magis vel minus ad V. T., sicut nec eius Anti-typum magis vel minus ad N. T. pertinere. Hinc primus tantum et quartus character considerandus veniet. Sumamus statim eum, qui quintum, hucusque a nobis spectatum proxime attingit: *quiuis Typus eo tendere debet, vt fides et pietas populi Dei promoueatur.* Hic enim est omnis Typi, ceu medii, finis §. V. Si igitur certum est, medii alicuius perfectionem metiendam esse ex eius aptitudine ad finem adsequendum vel maiori vel minori: idem etiam de Typis valeat oportet, esse scil. eo perfectiores, quo ad fidem et pietatem promouendam aptiores sunt. Huius quidem rei inquisitio ea de ratione superflua videri posset, quia Typi, ceu media a Deo sapientissimo adornata, sine suo nunquam excidere possunt. Hoc licet lubentes concedamus: diffidendum tamen non est, sapientiam Dei non semper eundem gradum fidei ac pietatis per Typos intendisse; ut hinc maiori ac perfectiori fidei ac pietatis gradui maiora et perfectiora media seu Typos, minori autem ac minus perfecto fidei ac pietatis gradui minores identidem ac minus perfectos hoc respectu Typos subordinauerit, iam enim constat, maiorem fidei ac pietatis inde resultantis gradum semper supponere maiorem cognitionem illorum, ex quibus fides ac pietas oritur. Hanc vero cognitionis perfectionem apud populum Dei initio quidem imbecillum admodum fuisse,

isse,

isse, cum successu vero temporis magis magisque auctam esse, quis est qui ignoret? Sic igitur patet, idem esse, ac si dicatur: perfectionem alicuius Typi semper proportionatam esse gradui pietatis ac fidei a Deo intento, vel: proportionatam esse fidei ac pietatis gradui, ad quem producendum capax est Typus. Omni hinc iure concludere nobis licet: Typum aliquem hoc respectu minimam habiturum esse perfectionem, qui ad exiguum tantum fidei ac pietatis gradum in populo Dei producendum est aptus. Quo ergo maiorem fidem et pietatem producere Typus aliquis valet, eo certo perfectior hoc respectu sit oportet. Ex duobus hinc Typis, quod ad caetera paribus, is recte dicitur perfectior altero, qui ad fidem et pietatem populi Dei corroborandam maiorem aptitudinem possidet.

§. XVII.

Quiuis tandem Typus esse debet imago notabilis alicuius rei ex N. T. Vocamus quippe imaginem omnem rem, quae ob similitudinem suam cum altera quadam, illam nobis repraesentare, seu rectum ipsius conceptum nobis indere valet. Quod cum fieri nequeat absque repraesentatione *variorum* illius rei: omnis duarum rerum similitudo in eo consistit, ut in vna videamus repraesentata *varia* alterius, hinc ut *varia* vnus rei, *variis*, quae sunt in altera, sint similia, necesse est. Quiuis iam ex hoc videt, salua imaginis essentia in eadem comprehendi posse 1) vel plura vel pauciora, 2) vel maiora vel minora alterius rei repraesentata *varia*, 3) hancce variorum repraesentationem vel minori vel maiori obscuritati posse esse inuolutam. Cum igitur vltro adpareat, ex hac diuersitate metiendam esse imaginis alicuius perfectionem: idem certe de Typis valere debet. Hac ratione nixis nobis secure admodum inferre licebit, Typum aliquem hoc respectu habiturum esse minimam perfectionem typicam, qui paucissima et minima Anti-typi sui *varia*, maxima in obscuritate, quae esse in Typo potest, adumbraret. Quo ergo plura, quo maiora Anti-typi *varia*, quo minori cum obscuritate Typus aliquis repraesentat, eo perfectior erit dicendus. Perfectissimus hinc hoc respectu Typus plurima maximaque Anti-typi sui *varia*,

minima repraesentaret obscuritate, quae cum natura Typi consistere potest. Insigni sane luce, quae hic diximus, perfundentur, si ad pictores, artis suae peritissimos, qui in conficiendis imaginibus, strictissimo significatu sumtis, versantur, parumper attendemus. Quam conuenienter hisce regulis procedunt? Obiectum enim aliquod pingentes, tot sane eiusdem adserunt varia, quot per tabulam, aut rerum inter se relationem licet, quo ita oculum fortiter adficiant, qui irretorto obtutu *varia* ista innumera pererrat, nec tamen omnes simul capere potest, sed post saepissime iteratum imaginis illius adspectum, semper adhuc noui quid detegit, vel detegere sibi persuadet. Nihilominus in hoc non acquiescunt, verum eligunt sibi nonnulla obiecti sui varia, quae maxima sunt et ad discernendum illud ab omnibus reliquis faciunt. Denique distributionem lucis et umbrac scientissime instituunt, ita ut in quouis quidem repraesentato *vario*, sed in maximis euitare potissimum studeant obscuritatem. Talem sane imaginem nemo inter perfectissimas numerare recusabit; prouti in genere constat, perfectionem imaginis alicuius magis vel minus decrescere et imminui, quo magis vel minus in has peritorum pictorum regulas impingatur.

SECTIO II.

PRAECEPTA HVCVSQVE PERTRACTATA AD IOSEPHVM ADPLICANS.

§. XVIII.

Iam tuto ad id accedere possumus, in quo omnis scopus noster versatur, ut scilicet ex fundamentis, absque respectu ad peculiarem quemdam Typum hucusque positus, adstruamus: *Iosephum, Israelis filium, fuisse non solum Typum Messiae, (quod quidem primo firmandum est,) verum etiam, fuisse Typum admodum perfectum, seu quod eodem redit, inter perfectissimos Messiae Typos esse referendum.* Hinc primum nostrum hac in Sectione nego-

negotium erit, vt demonstramus, in ipso deprehendi tam characteres §. II-V. expositos, quam etiam quintum §. VI, ex vna ad minimum eiusdem notarum §. VII-XII. cognoscendum. Ad hoc igitur vbi nos meditationibus nostris convertimus, reperimus, tres prioris characteres nullae sane difficultati esse subiectos. Heic nempe nondum est locus, vbi expectari potest demonstratio, Iosephum praecise Messiam adumbrasse; vt hinc liceat nobis, idem per aliquod tempus supponere, ne ordo noster interrumpatur. Hoc iam si facimus; cum absque mea annotatione pateat, Iosephum ad V. T., Messiam vero ad N. T. pertinere §. III. IV.; similitudinem §. II. haud exiguam inter hasce personas intercedere, nemo sane negabit, qui vtriusque historiam attento percurrit oculo. Praeterea illa similitudo adeo manifesta est, vt non nisi mediocre requiratur ingenium ad illam appercipiendam. Sufficit hinc in praesentia, nonnisi ad duo momenta historiae Iosephi prouocasse, scil. 1) ad ipsius venditionem, 2) liberationem, quam populo Dei in grauissima fame praestitit; quae modo admodum simili in Messiae deprehenduntur historia, quippe qui non solum eadem fere summa venditus est a Iuda, verum etiam hac ipsa venditione medium est factus ad liberandum populum Dei ex spiritali inopia.

§. XIX.

Quiuis Typus aptus esse debet ad fidem pietatemque populi Dei promouendam §. IV. Nostrum hinc est ostendere, huncce in Iosepho deprehendi characterem; quod futurum est, si quasdam instituerimus considerationes. I. Scimus ex S. S. Iosephum ab ineunte iuuentute fuisse egregium exemplar hominis toto animo Deo deuoti, eundemque sincero ac ardenti studio colentis. Quodsi iam nostrum aliquis, vitam Iosephi attente lustrans, ad virtutem atque pietatem ipsius imitandam valide incendi potest: quidni idem dicendum erit de illis, qui ipsi aequales existebant, propriisque oculis mirabile hoc pietatis fideique specimen cernebant. Imo coniectu est procliue, Iosephi virtutem ipsis fratribus suis fuisse admirationi, quem licet odio plus vatiniانو prosequerentur, adeo vt ipsum morti destinarint, nihi-

nihilo tamen minus, consilia sua post alio flexerunt. Huic rationi, praeter singularem Dei providentiam, adscribendum esse putamus, quod neci eundem non dederint; prouti id primus impius ardor ferebat; sed potius in foueam coniecerint: immo hanc eandem Iosephi admirationem Rubeni mentem indidisse ipsum extrahendi sicque saluandi Gen. 37. 22. Quanta ne fuerit oportet pietatis ipsius admiratio, quae ex mutatione odii fratrum elucescit? Et quis igitur dubirabit, num tale pietatis exemplar sit aptum ad promouendam populi Dei pietatem. II. Fides ac pietas cognitioni semper est proportionata §. XVI. Si igitur ytraque augeri debet, augeatur antea necesse est cognitio illarum rerum, ex quibus hae oriri possunt virtutes. Atque hinc dicimus, omne id esse aptum ad fidem pietatemque populi Dei promouendam, quod cognitionem dictam augere valet. Si ergo, quod mox plenarie adstruetur, adhuc supponimus, Iosephum ex intentione Spiritus S. fuisse Typum Messiae: propter analogiam haud exiguam, quae est inter personas haece notatu dignissimas, concludere licebit: fideles illius temporis ex intuitu Iosephi cognitionem suam augere potuisse de Messia, qui potissimum est obiectum, ex quo fides atque pietas potest resultare. Cum vero hoc aperte supponat, notum fuisse ipsis, quod Iosephus Messiam futurum adumbrauerit: vnde hanc habuerint scientiam, merito quaeritur. Occurrit certe huiusmodi quaestio penes vnum quemque Typum; atque ad eandem non melior responsio, quam quae doctissimis quibusdam viris arsit, dari posse videtur: Deum absque dubio homini cuidam sancto illius temporis, quo institutus est Typus aliquis, reuelasse, hanc vel illam rem adumbrare quid altioris naturae ex N. T. illumque tum hominem, vel sua sponte vel ex Dei iussu, non omisisse arcani huius notitiam caeteris fidelibus impertiri. Certe, si accurate rem pensitare volumus, adparebit, sine hac reuelatione perire, non omnem quidem, sed potissimum tamen Typi alicuius usum, qui est, vt fideles, coaeui alicuius Typi, per ipsum in imbecillia sua de Messia caeterisque notabilibus N. T. rebus cognitione incrementum capiant. Ex quo cum fides fluat et pietas maior, atque

atque in promotione fidei ac pietatis consistat potissimus scopus, quem Deus per Typum aliquem intendit: extra dubitationis aleam positum esse videtur, Deum absque tali reuelatione scopo suo excidisse, quod cogitare nefas est. Haec igitur consideratio etiam in casu nostro speciali valet, nosque edocet, si Iosephus fuerit Typus Messiae; coaeuos ipsius id sciuisse. Hoc vero si certum est, et Iosephus, prouti vidimus, aptus fuit ad cognitionem de Messia augendam: sequitur, quod etiam ad fidem et pietatem populi Dei promouendam fuerit aptus.

§. XX.

Accingamus nos iam ad maximum momentum, quod nobis ponderandum incumbit, vt scilicet demonstremus: Iosephum ex diuina intentione fuisse Typum. Si enim hoc destitueretur caractere, reliqui omnes nil efficerent, prouti vidimus §. VI. nec Typus adpellari mereretur. Equidem, quantum nobis constat, in tota S. S. non fit expressa atque directa mentio, Iosephum fuisse Typum. Verum, quid inde fuit? Nil certe, nisi breuissima atque euentissima via, ad hancce cognitionem perueniri non posse. Res nostra hinc nondum est conclamata; sufficit nobis, si modo, in aliis viis, §. VIII-XII. indicatis incedentes, intentionis diuinae certa vestigia animaduertamus. Periclitemur iam, numne id fieri queat, si secundum §. VIII. demonstramus: Iosephum sub aliquo comprehensum fuisse rerum V. T. genere, cui S. S. rationem typicam expresse vindicat. Si iam effata S. S. quae Hebr. 10, 1. Coloss. 2, 16. 17. et in aliis locis occurrunt, lustramus, satis apparet, omnem cultum legalem, qui in obseruatione legum caeremonialium praecipue consistebat, typicam rationem habuisse, atque hinc ipsa S. S. nos iubet concludere, quamuis caeremoniam significationem typicam inuoluere. Inter hasce caeremonias absque dubio Nasseracatus est referendus, quippe cui in libris Moysi variae caeremoniales praescribuntur leges, vt tuto inde concludere queamus, ipsi arcani aliquid atque sublimioris subfuisse. Si iam ulterius cogitamus, ipsum in voto hominis alicuius constitisse, certo modo Deum colendi: quis est, qui in dubium vocet, Nasseraca-

raetatum extra personas vorum illud suscipientes cogitari non posse? atque hinc veritatis lumine circumfusi coactos nos videmus, omnem Nasiraeum pro Typo declarare. Haec certitudo omnis temporis eruditos induxit inquirere: quinam Nasiraeis Anti-Typus sit dandus? quod facientes, plurimi ipsorum in eo consentiunt, ipsum Messiam Nasiraeorum Anti-Typum esse agnoscendum. Nec suis hac sententia destituitur rationibus, verum duabus potissimum stabiliri potest. Prima videlicet haec est, quod Messias fuerit Nasiraeus modo excellentissimo, i. e. non quidem externorum rituum obseruatione, sed, quod magis essentiale est in Nasiraeatu, segregatione atque consecratione sui ipsius in perpetuum, nec interruptum promouendae gloriae diuinae studium, ac totali vitae sanctitate; quibus omnibus obseruatio externarum caeremoniarum inutilis reddebatur, quae praeterea locum non habebat, quoniam Messias ad abrogandas caeremonias adparuerat. Secunda ratio petitur ex Matth. 2, 23. vbi dicitur, per prophetas de Messia esse praedictum, ipsum vocatum iri *ναζαρεθ*. Quoniam vero talis locus in nullo Prophetarum deprehenditur: non sine ratione concludendum est, alludi ad Nasiraeos Veteres, ita vt hic loci de Anti-typo praedictur, quod proprie ad Typos pertinet, Nasiraeos scilicet de quibus non nunquam, hinc et mediate de Messia, praedictum est, ipsos Nasiraeos fore, vel appellatum iri, prouti e. g. tale effatum extat de Simfone Iudic. 13, 5. Annotant, ne quis scrupulus remaneat, viri doctissimi: LXX. Interpretes hebraicum *נָזִיר* modo per *ναζαρεθ*, modo per *ναζαρεθ* vertere; vt hinc eodem modo Matthaeus potuerit scribere *ναζαρεθ*, sicque euanescere obiectionem, ac si quis, hanc sententiam arripiendo, male confunderet voces *ναζαρεθ*, ab vrbe Nazareth ductam, et *ναζαρεθ* Nasiraeum indicantem. Caeterum in hoc agnoscunt peculiaris prouidentiae vestigia, quod Messiae a loco educationis Nazareth vilique eiusdem conditione ex odio coactorum ipsius nomen Nazaraei fuerit impositum, quod per bene exprimeret, qualem sese exhibere deberet. Conf. de hoc argumento vberius solidiusque tractans doctissimus Spanhemius in Dubiis euang. Dub. 93.

§. XXI.

§. XXI.

Cum igitur veritas haec, Nasiraeos fuisse Typos Messiae, ita sit evidens, vt ab ipsis etiam teneatur Iudaeis: nobis in praesentia nil amplius incumbit, quam vt demonstramus, Iosephum re vera fuisse Nasiraeum; quod vbi probatum fuerit, certi esse possumus, ipsum Messiae Typum exstitisse. Hoc iam sequentibus rationibus adstrui posse iudicamus. I. Quoniam in tota narratione Mosis non deprehenditur certum aliquod vestigium, ex quo, Iosephum Nasiraeum, qualem nos eundem profiteamur, non fuisse, concludi posset. Hoc vbi adfirmamus, nonnullae oriri videntur ex contraria parte obiectiones, quas vt intactas relinquamus officium nostrum non permittit. Igitur A) Nasiraeatus Iosephi videtur aduersari, quod contra praecepta Nasiraeatus vinum, vel alium quendam potum inebriantem biberit; quod non tam ex leui isto argumento, desumpto a poculo ipsius in sacco Beniaminis reperto, sed fortiori, euidenti scilicet testimonio Gen. 43, 34. apparere sibi persuadent contrariam partem sequentes. Huic iam accusationi duplicem opponere responsionem satis erit. α) Verbum שָׂכַר non semper significat *inebriare*, sed saepe etiam *ad satietatem bibere*; cuius significatus exemplum facimus Hagg. 1, 6. vbi לְשָׂכַרָהּ absque dubio vertendum erit: *ad satis bibendum*, sicuti antecedens לְשָׂבְעָה *per satiare*, vel *satis edere*; vt hinc necessarium sit minime, inebriationem hic admittere, quod praeterea de pio Iosepho non est suspicandum. Sed β) etiamsi verbo שָׂכַר significatus inebriandi hic loci adscriberetur, quis est ille, quocum fratres Iosephi inebriabantur? Numquid עֲמוֹ Iosephum indigitat, an vero Beniaminem? Nos quidem posteriorem intelligendum esse putamus, tam quia Beniamin est subiectum proximum, ad quod illud עֲמוֹ conuenienter regulis exegeticis referri aptissime potest, quam quia haec nostra sententia longe maiorem habet probabilitatem, eo quod in proximis antecedentibus dicitur, Beniaminem quintuplicem omnium, quae apparabantur, accepisse portionem. B) Similem quis

scrupulum concipere posset ex eo, quod secundum Gen. 50, 1. Iosephus super mortuum ceciderit patrem, sicque contra leges Nasiraeatus ex contactu mortui immundus fuerit factus. Sed evanescet hocce dubium, si annotauerimus. a) Praeceptum, ut Nasiraeus a mortuo abstineat, non in quovis Nasiraeo sese extendit vsque ad proximorum parentum cadauera. Dantur Nasiraei, ad tempus aliquod tales, de quibus omnino concedimus, ipsos ab omni cadauere, contuenienter Num. 6. 7. sibi debuisse cauere, utpote qui eadem cum summo sacerdote praecepta obseruanda habebant, atque a quibus, quoniam per breue tantum tempus Nasiraei erant, summa cum aequitate accurata obseruatio praeceptorum, qualia ipsis loco citato praescribuntur, postulari poterat. Ex horum vero numero Iosephum non fuisse putamus, utpote qui potius inter perpetuos, sic dictos, Nasiraeos, qui scilicet per omnem vitam suam Deo erant deuoti, referendus videtur. His iam, quibus eadem cum gregariis sacerdotibus iniuncta erant officia, sanguine iunctorum funeribus se polluere interdictum non erat Leuit 21. et Ezech. 44. coll. Num. 6. 2. β) Sin vero etiam adsumeretur, Iosephum ad tempus solum Nasiraeum egisse: valde tamen excusabilis foret illa pollutio, partim quia Nasiraeatus tum temporis nondum tam arctis circumscriptus limitibus concipi potest, quam quidem sub oeconomia legali contigit; partim quoniam ex ratione admodum laudabili provenit obsequio scilicet erga Deum Gen. 46, 4. quem arbitraria sua praecepta, quale est de cauenda Nasiraeis immunditie, suspendere posse scimus. γ) Quoniam autem adfirmamus, Iosephum fuisse Nasiraeum perpetuum: omne suum robur amittit obiectio, quae contra Nasiraeatum Iosephi instituitur, quod scilicet comam totonderit Gen. 41, 14. Nasiraeis nempe perpetuis semel quotannis comam ponere licuisse, ipsi Iudaei tenent in tract. talmud. Nasir; si scilicet crines fierent nimis longi, atque portatu graues. II. Secundum iam argumentum pro Nasiraeatu Iosephi ducimus ex Gen. 49, 26. ubi a Iacobo moribundo ac tum temporis spiritu prophetico actio, hinc tam falli quam fallere nescio, vocatur נַזִּיר אַחֵי נַזִּיר *Nasiraeus fratrum suorum*. Equidem nos non laet, locum

locum hunc explicationis alius esse capacem, quaeque saepe adsumitur ideo, quia insuperabilia impedimenta, quo minus Iosepho Nasiraeatus adscribatur, adesse putantur. Cum vero eadem hucusque sublata esse nobis persuadeamus: sane non adest ratio, quo minus sententiam nostram, quae optima nobis visa est, tueamur. III. Tandem, quod certitudinem nostram de Nasiraeatu Iosephi ad umbilicum quasi perducit, hinc simul nostram verborum Iacobi explicationem stabilit, haec est, quod Iosephus possederit id, quod maxime essentiale est in Nasiraeatu, sese scil. totum gloriae Dei deuouerit, atque hoc votum pietate ac sanctitate continua per totam suam vitam sit exsecutus. Quod si forte quis dubitaret, num etiam ante legem Nasiraeatus detur, cogitet: alias caeremonias ante legem deprehendi, vt sacrificia, circumcisionem etc. addatque, Nasiraeatum non tam primo iustum fuisse tempore Mosis, sed limitibus potius circumscriptum videri, cum omni tempore a spontaneitate hominis dependerit oportet, num se Deo ita deuouere velit. Si enim, vt viri quidam doctissimi non sine ratione autumant, Nasiraeatus ex Aegypto ortum suum traxit, quid impedit, quo minus Iosephum primum constituamus huiusmodi Nasiraeum, vtpote de quo omnes fere circumstantiae variaeque rationes id ipsum suadent? Adhaec cum Nasiraei non fuerint nisi Typi: sane maior esse nequit difficultas assumendi ante legem Nasiraeos, quam quidem alios Typos. Tales vero exstitisse Adamum, Diluuium, ipsumque transitum per rubrum mare, 1 Cor. 10, 3. etc. quis est qui nesciat?

§. XXII.

Haec iam omnia coniunctim sumta sufficere omnino possunt ad probandum: Iosephum ex intentione Sp. S. Messiae Typum fuisse, in quo omnes characteres §. II-VI. deprehendantur. Iam procedamus ad secundum Sectionis huius momentum, probaturi: quod Typus admodum perfectus fuerit. Primo quidem hunc adsequemur scopum, si demonstramus, eundem ex reliquis etiam diuinae intentionis notis Typum egisse §. XV. hinc etiam ex maximis, vnica excepta §. IV. quae efficiunt Typum

eo respectu admodum perfectum; licet non negemus, adhuc maiorem perfectionem typicam Iosepho accessuram fuisse, si etiam expresso S. S. effato, partim ex aliis adhuc a nobis non allatis notis, ut diuinitus institutus Typus cognosci posset. Sed mittamus haec, et ad rem ipsam veniamus, ostendendo, Iosephum inter Dei populum fuisse plane singularis conditionis ac dignitatis hominem §. IX. Hoc quod attinet, nemo id facile in dubium vocare poterit, qui considerat, Iosephum numero filiorum Israelis quasi fuisse exclusum. Non ipse, sicut reliqui fratres, peculiaris alicuius tribus erat conditor, sed in locum eius duo ipsius filii substituebantur, ab illisque duae familiae israeliticae adpellabantur. Ex hoc iam solo inferri posset singularis Iosephi in populo Dei conditio; verum haec ulterius adhuc clariusque patebit ex contemplatione pietatis ipsius plane peculiaris, qua fratres omnes longe anteuertebat. Cum autem de hac saepius iam simus locuti, ad eximia atque singularia Iosephi de populo Dei merita attendamus. Erat ipse extraordinarium instrumentum, quo diuina prouidentia ad liberanda capita innumerum populi uti volebat, et ad ipsum illum ab imminente interitu vindicandum. Quanta ex insigni hoc facto exsurgit Iosepho dignitas in animo, uti fratrum suorum, sic et in vniuscuiusque horum posterorum mente, nisi omni carere gratitudine dicamus? Adhaec de singulari dignitate Iosephi quis dubitabit, si perpenderit, fuisse ipsum non solum Prophetam supremi Numinis, cui notitiam atque intelligentiam obscurissimorum futuri temporis aenigmatum concesserat Gen. 41, 39. sed etiam principem Aegypti, adeoque etiam domus paternae, a quo uis honorandum ac venerandum Gen. 41, 40? Profecto, si ulli personae sub V. T. singularis conditio ac dignitas competiit, certe competiit Iosepho.

§. XXIII.

Accedere iam possumus ad notabiles denominationes, quas Iosephus cum Messia communes habuit, atque ex quibus etiam diuina perspici poterit intentio ipsum in Messiae Typum constituendi §. X. Ad distinctiuas nobis praecipue, immo vnice atten-

attendendum erit denominationes. Hinc non tam curabimus denominationem pastoris Gen. 37, 2. licet eandem saepius sibi saluator noster emphatice satis altiori significato accommodauerit; sed 1) denominationem *נזיר* omittere non possumus, siquidem illa discernebatur Iosephus ab omnibus fratribus, siue illam gesserit ex ratione iam iam allata §. XXII. siue, quod cum priori probe consistere potest, quia erat homo secretus vel segregatus a reliquis, non tam quoniam sese a fratribus, vel fratres sese ab ipso segregauerant; sed a Deo erat segregatus atque ex caeterorum numero exemptus, ut esset persona singularis, ac signum alterius cuiusdam rei eminentioris, ut inter alios sentit doct. VITRINGA in Obs. S. L. VI. Cap. XXI. 2) Denominationem filii dilectissimi sui patris Gen. 37, 3. quae summam ob rationem Iosepho erat propria; iam vero eadem Messiae, respectu patris sui coelestis excellentissimo modo competit, utpote quae coelitus etiam est insignitus Matth. 3, 17.

§. XXIV.

Vt nunc etiam inquiramus, num nota illa diuinae intentionis constituendi Typum, quae §. XI. fuit exposita, in Iosepho deprehendatur, officium nostrum flagitat; num scil. de ipso in S. S. aliquid praedicetur, quod in eodem impletum non est? Nemo facile adfirmabit, somnia Iosephi meros ardentis phantasiae nocturnae lusum fuisse, cum manifeste satis adpareat diuina ipsorum origo, utpote quae futura eius in Aegypto fata praesignificauerunt. Si iam ad somniorum horum prophetico-^{rum} nostram dirigimus attentionem: aliquid in illo de Iosepho praedictum reperiemus, quod quoad ipsum executioni datum non est; fuit igitur hinc, implementum in Anti-typo aliquo esse quaerendum. Somnium scil. hoc erat: solem ac lunam cum vndecim sideribus coram Iosepho se demisisse, quod ipse Iacobus, licet cum taedio aliquo ita interpretatur: *num pater tuus ac mater tua, cum fratribus tuis venient te adoratum?* Gen. 37, 10. Siue iam haec matris Iosephi adoratio intelligatur de adoratione ciuili, seu honore, hominibus in excelsa dignitate ciuili positus, debito, vel quo alio modo sumatur: in tota Iosephi

phi historia huius praedictionis implementum desideratur. Rachel quippe, Iosephi mater, vita iamdum exceferat, vbi diuinum hocce somnium Iosepho fuit oblatum. Sed fortassis altera Iacobi coniux, Lea, matris Iosephi, fato functae, vices praestans, per hancce adorantem innuitur matrem? Non quidem perspiciamus, quo iure hoc dici queat; illius enim post Iacobi cum fratre suo reconciliationem non amplius fit mentio, cum tamen id ipsum occasio saepe tulisset, praecipue vbi vltimum Iacobi in Aegyptum iter describitur, vel inter illos qui iter hoc cum Iacobo faciebant, vel saltem nominari debuissent, vbi uxorum filiorum Iacobi iniicitur mentio Gen. 46, 5. et 26. Haec iam ducti consideratione, si non cum certitudine, saltem cum eximia probabilitate, concludimus, Leam nec iter hoc fecisse, nec vnquam de Iosephi fastigio quidquam inaudiuisse, seu tum iam morti cessisse. In Messia igitur, Iosephi Anti-Typo, praedictionis huius implementum circumspicendum erit, de cuius matre scimus, ipsam filium suum vt Deum et saluatorem suum honorasse, Luc. 1, 47. Addamus iam aliud de Iosepho effatum, cuius in ipso implementum indicari nequit, videlicet Gen. 49, 22-26. Nusquam certe nobis S. Historia refert, Iosephum persecutiones postea tulisse, vexatum quidem, sed a Deo mirifice sustentatum esse; et nihilominus hoc accidisse oporteret, si de Iosepho solo haec Iacobi praedictio prophetica intelligenda esset. Dicat fortasse quis, huius rei implementum in Iosephi posteris esse quaerendum: sed hoc ob duas potissimum rationes adfirmari non posse putamus, 1) quia filii Iosephi, et in his eorum posteris, iam peculiarem acceperant benedictionem Gen. 48. quae praecipua ipsorum fata complectebatur, quaeque igitur Cap. 49. non censenda est repetita, praecipue cum oraculum hoc a priori plane discrepet. 2) Versus 26. huius Cap. 49. satis docet, benedictionem spectare nonnisi ad *נזיר אחיו*, qui speciatim non est nisi Iosephus; quandoquidem nec Manasse nec Ephraimus, nec ipsorum posteris haecce adpellatione insigniri poterunt. Si vero hoc certum est, nec tamen in Iosepho impletum: quid obest, quo minus concludamus, immo quo modo aliter poterit con-

concludi; quam quidem propheticae huius praedictionis im-
plementum in Messia, Iosephi Anti-typo, esse in vestigandum?
Satis quippe constat, in S. S. saepius de Typo aliquid praedicari,
quod proprie Anti-typi est; praedictionem vero siue realem, siue
personalem numquam esse, quae cum veracitate diuina aduersa
fronte pugnet.

§. XXV.

Tandem ad applicationem eius pertingimus, quod §. XII.
exhibet, quodque post ea, quae iam de Iosepho attulimus, de-
monstratu non erit difficile. Experientia magistra nouimus,
quantum ut plurimum fides ac pietas liberorum a parentum fide
pietateque dependeat; constat porro inter omnes, filios Iacobi
destinatos fuisse, ut innumeri populi patres essent, in illoque
doctrinam salutarem propagarent. Numquid igitur poterat esse
magis necessarium, quam ut propria ipsorum fides ac pietas
contra omnes corruptelas omnimodo suffulciretur atque proue-
heretur? Hunc fuisse scopum optimi numinis, adparet ex omni-
bus circumstantiis, quas historia S. de hisce 11. patriarchis nar-
rat, ut scil. ipsorum fides ac pietas corroboraretur. Huc iam
spectat pius pater, optimum quod sequerentur exemplum ipsis
praemonstrans; pius frater, animum in ipsorum actiones in-
tendens, eorumque scelera non modo ipse carpens, verum
etiam patri denuntians; mordens porro fames, quae terram
premebat; variae calamitates anxiae, quas sibi ab incognito ad-
huc fratre imminere videbantur; tandem vero gloriosa ex malis
hisce liberatio. Postquam enim ex singulari Iosephi indulgentia
delictorum veniam impetrarunt, status ipsorum adhuc adffi-
ctus cum beato admodum in terra Gosen commutabatur. Haec
certe omnia erant media, quibus prouidentia Dei, ad ipsos a
vitiis ad pietatem reuocandos, inque illa corroborandos, uteba-
tur. Quod si iam de hoc sumus conticti: num dubitabimus
adhuc, diuinam sapientiam ad huncce finem adsequendum et-
iam recenti vsum fuisse Typo, et illo quidem ad eundem obti-
nendum satis apto? Et si quis adhuc restat scrupulus: nonne
tum euanescat necesse est, ubi in hac rerum serie reperimus

D

Iosephum, omni praerequisito Typi caractere instructum, quique ad similitudinem Messiae, quod ad facta ipsius expresse factus et aptatus videtur? Certe, qui haec omnia complectitur, tanta fere perspicit certitudine, Iosephum fuisse Messiae Typum, ac si id ipsum S. S. expresse dixisset.

§. XXVI.

Sed vero haec Dei intentio, in Iosepho populo suo Typum Messiae exhibendi, etiam adstrui posse videtur, si secundum §. XII. ad varias ac paradoxas vias attendamus, quas diuina providentia in factis Iosephi dirigendis est ingressa. Ipse odio habetur a fratribus suis; in vitae periculum incurrit, sed liberatur ac in Aegyptum abducitur, ubi seruum agere variisque cum afflictionibus luctari necesse habet, quas fortiter quidem suffert, sed praemii loco in carcerem conicitur. Tres fere annos in ipso degere ipsum oportet, donec inde eductus ad ingens euehitur fastigium, princeps nempe Aegypti constitutus etc. Quorsum haec omnia? Historia quidem S. nos docet, factum hoc esse, quo ita promissio Dei Abrahamo facta de semine ipsius per tempus sat longum in Aegypto commoratur, implemento comprobaretur. Sed num hicce erat vnicus scopus, cuius adsequendi causa tot tamque mirifica adhibebantur media? Id quidem nos nobis persuadere non posse fatemur, quoniam videmus huncce scopum multo faciliori breuiorique modo obtineri potuisse. Si enim Pharaonis somnium tam perspicuum fuisset, vt a Iosepho interpretationem illius petere necessarium non fuisset; omnia ista ad Iosephum in Aegyptum deportandum adhibita media cessatura fuissent. Potuisset huic somnio adiungi mandatum, vt annonae colligendae praeficeretur vir prudens ac fidus, sicque frumenti copia in Aegypto absque Iosepho fuisset; vel, si nemo quam Iosephus huic negotio par fuit: ipse in somnio Pharaoni potuisset indicari ac ex Canaane arcessi; quo facto, familia Israelis vel fame compulsa vel a Iosepho monita in Aegyptum secessisset. Et quid ex hoc concludi aliud poterit, quam quidem varia ista fata Iosepho accidisse non ob solum illum finem, sed vt diuersos necessariosque ductus in imagine typica efficiant, qua Deus sublimius quid suo populo effigiare voluit?

§. XXVII.

§. XXVII. Sic iam confidimus, ea, quae inde a §. XXI. vsque huc diximus, omnino posse sufficere, ad euincendum id, quod nobis proponebamus: scil. Iosephum respectu quinti Characteris §. VI. esse Typum Messiae admodum perfectum §. XIV. XV. Hinc vero adpareat necesse est, hoc respectu Iosepho competere perfectionem Typicam longe maiorem, quam quidem multis aliis Typis, qui neque ex tot, neque ex tantis diuinæ intentionis notis cognosci possunt; quos vt adferamus, breuitatis ratio non permittit; siquidem quiuis videt, ad hanc rem conficiendam fore necessarium, vt antea inquiramus, ex quot et quantis notis Typi a Deo constituti cognosci possint. Cum igitur huius rei inquisitionem lectoris acumini permittamus merito: vt officio nostro pro viribus nostris ex asse faciamus satis, duplici adhuc respectu, Typo nostro insignem perfectionem typicam competere, est ostendendum; videlicet vt idoneus admodum sit ad fidem et pietatem promouendam, et quod eximia similitudo inter ipsum et Messiam intercedat. Haec iam duo momenta erunt sequentis Sect. materia; et quoniam prius optime patet, vbi similitudo in apicem est producta, liceat nobis hoc ordine procedere.

SECTIO III.

SIMILITVDINEM INTER IOSEPHVM ET CHRISTVM, AC HINC SEQVENTEM EIVS APTI- TVDINEM AD PROMOVENDAM FIDEM AT- QVE SANCTITATEM POPVLI DEI, SISTENS.

§. XXVIII.

Quum magnitudo similitudinis, quae inter imaginem aliquam ac rem, quam repraesentat, deprehenditur, ex mensura magnitudinis et pluralitatis *variorum* repraesentatorum,

rum, ac pro gradu obscuritatis, quae huic repraesentationi ineest, sit diiudicanda §. XVII. nostrum omnino erit, vt demonstremus, multa admodum ac magna Messiae *varia* modo parum obscuro in Iosepho esse adumbrata; si cum ratione statuere volumus, magnam similitudinem inter Messiam ac Iosephum intercedere, ac huic hinc, quod ad hanc, eximium typicae perfectionis gradum competere. Satis apparet, in hunc finem comparisonem inter vtrumque instituendum fore; quod quo eo impeditius fiat, quaedam in antecessum monere non erit inutile. 1) Cum omnium eorum studium culpandum esse putamus, qui, vbi rem aliquam Typum esse sibi persuadent, ipsum torquent ac retorquent, donec vel minimum illius *varium*, typicum efficere possint, simileque alicui *vario* Anti-Typi: nobis haecce, quod nostram comparationem spectat, obiectio iure fieri non poterit. Hoc enim vitium omni modo cauere studuimus, atque ideo maxima ex parte variorum virorum eruditissimorum rite a nobis pensitatas sententias sumus secuti; vt hinc sperare queamus, comparisonem nostram semper adhuc facili negotio dignosci posse ab aliqua artificiosa ac anxie quaesita; adeo vt, si quis nostram cum ipsa historia Iosephi ac Christi, prouti in S. litteris exstat, conferre velit, offendant, non tantum in Iosepho multa *varia* restare, quae ad Messiam non adplicauimus, verum etiam in Messia multa occurrere, quae per Iosephum adumbrata esse, non dicimus. 2) Interim arbitramur, in tali comparatione non modo afferri posse, sed etiam debere omnia, quae facili ac non quaesita ratione in *variis* Typi sese offerunt, vt similia cum *variis* Anti-Typi. Fundamentum huius effati postulas? En, quod melius adferre nescirem, illud tibi *Celeb. WITSIVS* suppeditat, qui ita: *Quando in Typo, inquit, aliquid reperitur, in quo cum Anti-typo similitudinem habet, merito adseritur, Deum, qui omnia ob initio nouit, Typum ita disposuisse, vt eam, quae in Anti-Typo est, veritatem praesignificaret.* 3) Typum nostrum minime adeo arcte circumscribimus, vt non nisi in persona ac proprietatibus Iosephi rationem illius typicam ponamus, sed etiam in ipsius relationibus ac fatiis; prouti in genere difficulter reperietur res, quae non in varia sua relatione fuerit Messiae Typus.

4) Quam-

4) Quamquam omnia ea, quae adferemus, veram nostram constituent sententiam: tamen adfirmare non audemus, comparationem nostram ubique necessario esse certam. Si alicubi nos aliquo modo errasse deprehendamus, a scientibus volentibus nobis id factum non est, siquidem veritatem ubique appetentes, errores nostros nec amare solemus, nec approbare. In genere vero comparatio nostra, licet fortassis non ubique sit contestatae certitudinis, maxima tamen ex parte tam probationi, quam illustrationi nostrae propositionis inseruiet. His igitur praemissis statim ordiamur.

§. XXIX.

Iosephum, dilectissimum sui patris filium, a diuina prouidentia praeter alios scopos etiam ideo in hanc lucem fuisse editum, ut populum Dei ab imminente magna inopia liberaret, adeo est manifestum ipsaque historia stabilitum, ut qui hunc scopum negare sustineret, omnem narrationis mosaicae de Iosepho sensum litteralem susque deque habere deberet; conf. etiam Gen. 45, 5. Iuuentutem suam exegit in pietatis ardentissimae exercitio, quae ipsi amorem ac reuerentiam vniuscuiusque conciliare potuisset et debuisset. Sed nihilominus a fratribus suis odio habetur; cuius rei tres potissimum adduci possunt rationes, 1) quoniam a patre multo magis amabatur, quam quidem ipsi Gen. 37, 3. 2) quoniam ipsorum vitia carpebat eosque ideo accusabat ibid. v. 2. 3) Quoniam ipsi extraordinaria somnia futurum praedicebat fastidium v. 5. 7. 9.

Quantum hic statim adparet similitudinis, quando in Salvatore defigimus animum? Hicce dilectissimus Matth. 3, 17. aeterni patris filius nulla alia de ratione in mundum missus erat, quam ut electum Dei populum spiritali inopia sua leuaret, peccato scil. eiusque poena, atque e contrario in ipsum copiam bonorum coelestium conferret. Ioh. 3, 16. Rom. 5, 9. Eph. 1, 7. Coloss. 1, 20. Ebr. 9, 13. 14. Ioh. 4, 9. etc. Vitam egit sanctissimam, ita ut nullus mortalium vnus ipsum, etiam ne minimi quidem peccati conuincere potuerit. Haec ipsius integra vita in genere, et beneficia praesertim erga quemque, opem ipsius implorantem, quam excellentissimis saepe miraculis exhibebat, de-

buisset ipsi vniuersalem hominum amorem attrahere, quo ita Messias promissus agnosceretur. Verum enim vero odium atque inuidia plurimorum fratrum suorum ex domo Israël ipsū excipiebat Matth. 12, 14. et quidem fere ex iisdem, ex quibus Iosephum, rationibus; videlicet 1) quia ipsis saepius dicebat, Deum esse patrem suum Ioh. 5, 18. Matth. 26, 63. 64. 2) quoniam eorum vitia detegebat ac publice culpabat, Matth. 12, 34. 39. 41. 42. Cap. 23, 4. etc. Marci 12, 38-40. 3) quia ipsis praedicebat, se esse futurum ad dextram coelestis sui patris Matth. 26, 64. (quod sane summum constituit honorem ac fastigium) atque iudicium exerciturum, non solum in Hierosolyma, verum etiam olim in vniuersum orbem, Ioh. 5, 21-30.

§. XXX.

Fratres Iosephi odium suum mox exferebant. Cum enim Iacobus Iosephum ad fratres, pecus suum pascentes, mitteret, vt cibum ipsis adferret, occidendi eius consilium inibant Gen. 37, 18. Hoc interim consilium non statim executioni datur; sed ipsum in foueam, aqua destitutam, immittunt, edentes interim ac laetantes v. 25. In qua fouea vbi per aliquod tempus commoratus esset, inde illum extrahunt atque peregrinis tradunt, qui ipsum in Aegyptum abducunt, vbi Potipharis famulitio est adscriptus Gen. 39, 1. Heic Iosephus prospera satis fruebatur fortuna; dominus ipsum amabat, nec forte ipsum vllō modo laesisset vnquam, nisi coniux, iram vindictamque spirans, ipse excisisset zelotypiam ac indignationem v. 18. quō factō Iosephum in tetrum coniecit carcerem v. 20. quod omne mirabili cum constantia perfert Iosephus, sicut et iniurias, a fratribus sibi factas, quippe qui in mediis suis calamitatibus fauorem Dei est expertus.

Haec vbi cum fati Messiae conferimus: deprehendimus, ipsum vix secundum coelestis sui patris voluntatem munus propheticum fuisse adgressum, quo ita iis, qui secundum carnem erant fratres sui, doctrinam suam, omnis solatii plenam, veram illam animae, spiritualiter esurientis, escam Matth. 15, 26. adferret; cum iam a scribis ac Pharisaëis, hūc perditarum ouium ex domo Israël v. 24. pastoribus, odio habetur, qui eundem perse-

quun-

quuntur, atque saepius consilium ipsum occidendi capiunt Matth. 12, 14. Interim hanc impiam animi sui sententiam non ilico dare possunt effectui, satis habentes, ipsum in suam redegisse potestatem. Quod detentionem Iosephi in fouea ad Messiae captiuitatem adplicemus, nemini iniustum videri poterit, perpenderit, foueam aqua destitutam in codice S. statum captiuitatis vel propriae vel improprie v. g. Zach. 9, 12. denotare. Quodsi interim quis hoc Iosephi fatum pro typica passionis et mortis Christi repraesentatione accipere velit, illi sane contrarii non erimus; licet in historia Iosephi occurrat momentum, quod secundum sententiam nostram, non ob plura solum, sed etiam maiora *varia* aptius videtur ad passiones et mortem Messiae repraesentandas. Sed iam pergimus: Messias non diu sub Iudaeorum, impie laetantium, potestate tenetur, sed breui, adparente scil. die, tradunt ipsum Romanis Matth. 27, 1. 2. hisce, respectu Iudaeorum, peregrinis, et in specie Pilato, qui impetrare a se non potuit, quominus manifesta admirationis ac reuerentiae suae, sicut et innocentiae Christi testimonia subinde proferret, quin actionibus suis proderet, dum multifario conamine ipsum manibus hostium suorum eripere studet v. 18. 23. 24. Cum ratione hinc dicere possumus, Pilatum nunquam mali quid Christo fuisse facturum, nisi Iudaei, odii ac irae flammis exstimulati, merum ipsi de Caesare offendendo incussissent Ioh. 19, 12. Hic iam metus effecit, vt statim Christum supplicii reum declararet v. 16. quod vero omne saluator noster, sicut et antecedentes passiones, diuinitatis suae potentia suffultus, ineffabili cum patientia ac constantia perferebat.

§. XXXI.

Priusquam in hac nostra comparatione vterius procedimus, quaedam hic loci subiungimus hucusque omissa, quia non eadem temporis successione in Typo ac Anti-typo euenerunt, atque hinc nos, hunc ordinem sequentes, impediuisent. Interim haud difficulter intelligitur, haecce *varia* non plane esse omittenda, si modo veram, nec coactam pariunt similitudinem; quippe nullo modo adstrui poterit, semper ac necessario eundem ordinem esse debere in *variis* Typi adumbrantibus, qui est in Anti-typi

typi illis adumbratis. Huc iam referimus 1) ominosa Iosephi somnia, quae adumbrasse putamus: si non Christi Omniscentiam, saltem eius praescientiam futurorum contingentium, consequenter diuinam quandam proprietatem, qua cum coniuncta est tota diuina natura. De rectitudine huius comparationis eo minus dubitare possumus, quo magis pensitamus, quam necessaria fuerit diuinitatis Messiae adumbratio aliqua ad fidem populi Dei augendam. 2) Vestis Iosepho exiuit, sanguineque tingitur Gen. 37, 23. 31. Simili autem modo humana Christi natura, qua eius deitas amicta quasi erat, cruentae morti est tradita. Eadem ratione olim velum, quo Sanctum Sanctorum obtegebatur, repraesentabat Messiae naturam humanam, illiusque ruptura respondebat accurate morti, cui haec subiiciebatur. 3) Iosephus viginti argenteis venundatur v. 28. saluator eodem fere modo, triginta scil. argenteis Matth. 26, 15. 4) In omni opere Deus est cum Iosepho ipsique benedicit, vnde mitius tractatur, ipsique gradus ad honores sternitur: sospitator in iuuentute sua creuit aetate, sapientia ac gratia apud Deum pariter atque homines. 5) Iosephus in grauem incidit tentationem ad peccatum Gen. 39, 7. 10. ex qua per pietatem suam Deique gratiam feliciter emergit v. 8. 9. 12. etiam Christus post baptisma suum tentatur Matth. 4. 6) Potipharis coniux infontem calumniatur Iosephum, ipsumque ad petiti adulterii accusat; domesticos ad falsum testimonium aduocat, ac relictum Iosephi vestimentum, quod rem perspicienti potuisset esse indicium innocentiae ipsius euidentissimum, corroborandae criminationi falsae inferuire debet. Sed tempore exaltationis Iosephi, omnes hae calumniae in auctorum suorum detrimentum euanescebant Sap. 10, 14. Ad seruatorem quod attinet: similem ipsi scenam Iudaei aperiunt, dum innocuum Iesum blasphemiarum, concitationum populi etc. accusabant. Miracula eius, certissimi diuinae ipsius missionis testes, criminationibus ipsorum animum praebent, ac si eadem Diaboli ope patraret. Coram Pontifice maximo contra Iesum falsos adducunt testes, qui vero sibi inuicem contradicebant atque hinc iam tum in ruborem dabatur, quod certe adhuc magis fiet, quando in gloria sua Messias redibit ad mundum iudicandum. §. XXXII.

§. XXXII. Reuertimur iam ad Iosephi carcerem, ibidemque offendimus duos, qui vna cum ipso in custodia detinebantur, quique ob sua in regem commissa crimina Gen. 40, 1-3. malum hoc perfecebant. Horum vni Iosephus annuntiat liberationem proxime instantem atque restitutionem in pristinum locum v. 13. alteri vero supplicium v. 19. Tertio posthaec anno Gen. 41, 1. Iosephus ex carcere educitur; atque nunc adparet, omnia mala ab ipso perpeffa ad gloriam suam viam munire debuisse. Praeficitur domui Pharaonis v. 40. immo toti Aegypto v. 41. magna amictus gloria v. 42. 43. Totam regit terram, ita vt ab ore ipsius penderent omnes, Pharaone excepto v. 40. 44. Omnis populus ipsam agnoscit liberatorem, ac genua quasi coram ipso flectit Gen. 47, 19. 23.

Rursus heic nobis, ad Messiam attendentibus, magna videtur esse similitudo. Scimus enim, ipsum similiter duos passionum suarum comites habuisse, qui ob sua crimina hancce luebant poenam Luc. 23, 33-41. Horum vni peccatorum suorum remissionem v. 43. annuntiat, ipsi proxime imminentem coelestem gloriam promittendo. Ad alterum quod spectat maleficum, illi quidem non directe damnationem suam aperit, verum tamen indirecte, tam per ipsius silentium ad eius criminationes v. 37. quam in promissione alteri facta; oppositorum enim, vt aiunt, opposita est ratio. Interim finiuntur Christi passiones, ac tertio inde die modo gloriosissimo sepulchrum derelinquit Matth. 28, 1. 6. Ex his adparebat omnino, ipse passiones ad gloriam eius tetendisse Luc. 24, 26. quibus exandatis, omnis potestas in coelo ac in terra ipsi committebatur Matth. 28, 18. atque in specie caput fidelium, summusque princeps domus Dei constituitur Eph. 1, 22. 23. Coloff. 1, 18. inde per adscensum suum in coelos atque sessionem ad dextram patris summa circumdatus gloria Ebr. 8, 1. ita tamen, vt quoad ipsius humanam naturam soli subiectus sit patri, vti ipse dicit: patrem suum se esse maiorem. Omnis fidelium cohors ipsum agnoscit saluatorem suum, talisque aliquando in vltimo die coram vniuerso genere humano praedicabitur. Ab his iure
E
meri-

merito postulatur, vt in nomine Iesu flectantur omnia genua eorum, qui sunt in coelo ac in terra Philip. 2, 10, 11.

§. XXXIII.

Iam illud attingimus momentum, quo sapientia et prudentia Iosephi plena luce se conspiciendam praebet. Hac quippe effecit, vt in Aegypto panis affatim esset, dum interim reliquae regiones maxima penuria premerentur Gen. 41, 54. Hinc eueniebat, vt omnes fere gentes ad Aegyptum confluerent v. 56. petentes simul cum Aegyptiis a Pharaone alimenta; sed omnes ab ipso ad Iosephum mittuntur v. 55. Ipsi Iosephi fratres accurrebant 42, 3. qui quidem primo illum in gloria sua non agnoscunt, non cogitantes, somnia eius praeter opinionem suam executioni esse data. Hinc vero varia admodum ratione castigantur v. 9. Cap. 44, 14. seqq. cum autem ipsum reuerenter ac summa cum animi demissione colerent et quasi adorarent, saepius sese ac patrem suum seruos ipsius adpellando: Iosephus se ipsis tenerrimi ac generosi adfectus significatione agnoscendum dabat Gen. 45. addicebatque iis amoenissimam ac fertilissimam habitationem, Cap. 47.

Haec vbi ad Messiam adplicamus: supponimus, Aegyptum et speciatim Gosenem adumbrasse veram N. T. ecclesiam, prouti hoc ob fertilitatem huius terrae, tam in genere, quam potissimum temporibus Iosephi, optime fieri potest. Hoc igitur dum ponimus; in hanc sponte deducimus sententiam: per Christum verae ecclesiae maximam copiam spiritualis alimenti, quod non solum in laetabili doctrina de perfecto saluationis opere, verum etiam in fideli eiusdem adplicatione et apprehensione omnibusque cum hac connexis salutaribus fructibus consistebat, esse conciliatam; cum contra, qui confortii ipsius sunt expertes, tantam huius inopiam patiantur, quantam cogitando adsequi possumus. Paullatim hi incipiebant, quid sibi deesset, cognoscere, adque veram conuolabant ecclesiam, a cuius ministris, nomine Dei agentibus, ad Iesum, qui famem ipsorum spiritualement leuare ac desideria ipsorum plenissime explere poterat, ablegabantur. Ex ipsa Israelis posteritate multi, a quo tempore Christus in coelos est euectus, ad veram accesserunt ecclesiam, nec in posterum defuerunt,

runt, qui eidem se adiungerent. Qui vero legatis ipsius aures recusarunt, nec gloriam ipsius agnoscere voluerunt, illi grauibis iudiciis diuinis sunt prostrati, ipsorum terra miserum in modum est euastata, superstites per totum orbem dispersi atque omnium populorum ludibrio sunt manentque expositi; donec aliquando saluator gloriosus tenerrime se ipsis manifestabit, ipsosque in verae ecclesiae gremio omnium spiritualium bonorum participes faciet.

§. XXXIV.

Uterius hanc comparisonem extendendam non esse putamus; fortasse nimis iam extensa videtur alicui. Quis interim inde perspiciet, etiamsi nonnulla detrahantur, remanere adhuc multa admodum magnaue Messiae *varia*, per Iosephum repraesentata v. g. passiones et mortem eius, et multa quidem in minori obscuritatis gradu, claritatem proxime attingente; quo spectat v. g. odium, quo Iudaei ipsum prosequantur cum huius sequelis etc. Numne igitur magna Iosepho competit vel hoc respectu typica perfectio? Omnino quidem. Ac licet in se possibilis sit Typus, hac ratione adhuc perfectior: tamen difficile admodum erit reperire Typum, qui plura, maiora Messiae *varia*, eaque minori adhuc cum obscuritate adumbraverit, quam quidem Iosephus, posita nostra comparatione. Per hoc vero dictum nolumus: ac si a fidelibus V. T. similitudo inter Iosephum ac Messiam ita penitus perspecta fuisset, atque quidem nos hodie illam perspicere possumus, ubi umbrae cessauerunt, in earumque locum corpus, et ipsa rerum adumbratarum veritas successit, sed potius tenemus: maiorem vel minorem huius Typi obscuritatem eo tempore, quo prisca oeconomia viguit, dependisse a diuino plurium vel paucorum, maiorum vel minorum Messiae *variorum*, in Iosepho adumbratorum iudicio, et in genere a gradu cognitionis, quem habere poterant. Cum vero Israelitarum de Messia cognitio maiora vsque cum tempore incrementa caperet: negandum quoque non est, illi, exeunte paullatim Oeconomia vetere, haud parum lucis

esse accensam e. g. tempore Malachiae, quo ipso maxima etiam obscuritatis pars, in nostro Typo adhuc obuia, euauerit oportet. Prouti autem hoc in quouis Typo obseruandum est, concludimus inde: Typi alicuius maiorem vel minorem obscuritatem non ex solis temporibus, quibus Typus primitus erat institutus, metiendam esse.

§. XXXV.

Vltimo nunc loco paucis adhuc nobis attingenda erit Iosephi admodum magna perfectio typica, quae ipsi competit, quatenus plurimum facit ad pietatem, fidem, spem ac solatium populi Dei fulciendam ac corroborandam. Demonstrauimus iam iam, hanc capacitatem siue aptitudinem semper esse proportionatam cognitioni, quam Typus aliquis procreare potest. Cum igitur hucusque probauerimus, haud contemnendum ex typica Iosephi consideratione oriri posse cognitionem de Messia eiusque fati: nihil obstat quominus omni nostro operi coronidem imponamus, concludentes: Iosephum etiam hoc respectu, hinc in omni, quod perfectionis typicae gradum constituit, fuisse Typum Messiae admodum perfectum.

EXIMIO AC DOCTISSIMO
AVCTORI RESPONDENTI

S. D. P.
P R A E S E S.

Homines, qui praesentissimis vitae periculis eripiuntur, magnis saepe rebus destinari, et qui fortunam in sua quasi potestate habent, ut ab infima sorte ad summum humanae dignitatis fastigium non lentis passibus progrediantur, sed citatis gressibus per saltum grassentur, illis singularem *NVMINIS* providentiam adesse, antiquis dudum est observatum. Exemplo nobis esse potest *IOSEPHVS*, Iacobi non ignobilis proles, qui non semel mortis faucibus est expeditus, tandemque ad supremum proregis Aegypti apicem provolavit. Qui nuper admodum abiectae servitutis taedia deuorauerat, et compedibus constrictus tetri carceris squalorem tolerauerat, fortuna praeter omnem opinionem mutata, e carcere ad aulam, e vinculis ad gubernacula regni amplissimi vocatur. Qui stituae olim ac pedo adsuetus, nec ullum ingenii cultum in aedibus paternis nactus erat, illi fasces vasti imperii inopinato creduntur, cuius publica negotia tanta dexteritate, tanta fide ac prudentia tractat, non aliter ac si multa ad id arte instructus, ac longo usu edoctus fuisset. In ipso splendidissimum divinae providentiae speculum animaduertimus, et quoniam fata ipsius stupenda quadam sapientia fuere dispensata, iure dicere possumus, in ipso effigiem excellentioris cuiusdam personae nobis representari. Hoc ipsum *TV*, honoratissime *AVCTOR RESPONDENS*, praesenti commentatione, quae, tum quod ad dispositionem, tum quod ad elaborationem tota *TIBI* debetur, ita es exsecutus, ut haud vulgarem ingenii, sagacitatis et ~~coelestis~~ laudem promererearis. Equidem ex illis, qui res typicas sua cura ac consideratione dignas indicarunt, non facile est aliquis, qui Iosephum tanquam *Typum IESV*

F

CHRI-

*CHRISTI non attigerit: sed qui id ipsum ad rigidas etrodesque leges
exegerit, mihi saltim adhuc occurrit nullus. Gratulor igitur hunc TIBI
ex animo laborem, et si quidem ex speciminibus illis, quibus ingenii
TVI vim, iudicii aciem, proponendi promptitudinem in velitationibus
nostris priuatis saepius nobis probauisti, coniecturam facere liceat, facile
prospicio animo, TE in propugnanda dissertatione TVA aeque felicem
futurum, ac in eadem elucubranda fuisse. Nouis igitur mentis atque
animi opibus auctus, DEO comite, ad patrios lares reuertere, ac rem
TVAM in ciuitatis christianae emolumentum ac decus strenue age,
mei, si meruero, memor! Scribeb. Halae Magdeb. Cal. April. A. C.
Cb b CC LVI.*

CHER AMI!
Voilà la Couronne
De votre Travail assidu!
Voilà des fleurs, qu' Apollon donne
A ses enfans les plus chers!

Heureux moi, qui, des mains auares,
Joint en Ami a Vos côtés
Les puis cueillir pour Votre gloire
De Vos combats l' Associé!

Viens donc a moi, des Nues closes
Haute Deesse de l' Amitié!
Inspire a mon Coeur les Eloges,
Que mon Ami a merité!

Temoigne au Monde, qui Te suiue,
Que c' estoient Vertu, Probité,
L' humeur solide, egale et vive,
Qui lui mon Coeur ont adonné.

C' est

C'est par des Noeuds si immuables
Que notre amitié fut liée,
Qui par leur Force inalterable
De Jour en Jour l'ont resserré.

Reçois pour cette constante flamme
Tendre Ami! mes remerciemens,
Reçois les sincers Voeux d'une Ame
Que Tu possèdes entierement.

Que, loin d'une haute esclavage,
En grande troupe suivent Toi,
Toutes les Prosperités du Sage;
Vive heureux! Vive ami de moi.

*C'est par ces lignes, que Vous temoigne
L'amitié sincère, dont est envers Vous
Votre*

devoué Ami, et Serviteur.

FREDERIC ERNESTE WILMSEN,
OPPOSANT.

AVCTORI RESPONDENTI

NOBILISSIMO

S. P. D.

IOH. ADOLPHVS SCHWARTZMEIER

BEROL.

S. TH. CVLTOR. OPFON,

*C*ura de coelo sapientia descendens regnum inter homines figeret, va-
riis illa mortales praemiis ad sui familiaritatem societatemque
pellexit, summam acquiescentiam, animum liberum atque aequum,
honores opesque pollicens; his tamen additis: vestra cura, vestroque la-
bore

bore ac sollicitudine haec bona acquirētis! viam asperam ac fragosam
inissetis! manibus puris ac macularum expertes ad me accedētis! Hocce
effatum ad tuas etiam peruenit aures, Amice Suauissime! Tu sapientiae
studiosus haec omnia impleuisti optime. Difficultates erant superandae?
superasti; vitae integritas ac puritas seruanda? seruauisti; multi labo-
res suscipiendi? suscepisti. Vade iam, Amice, et quibus Te meritis
tuis dignum fecisti, quae Te expectant sapientiae praemia accipe! His
utere ac fruerē! Vale. Scripsi Halae Magdeb. die XXX. Martii
M D CC LVI.

AVCTORI AC RESPONDENTI

DOCTISSIMO

S. P. D.

FRIDERIC. LVDOVICVS VICTOR SAXENBERG

STENDAL.

S. TH. CVLTOR. OPPON.

Maxima me persudisti laetitia, dum me spartam Opponentis Tui
sustinendo dignum iudicasti. Quemadmodum iam hac de re Tibi
ago gratias, quas possim maximas, sic, nisi insigni Tuae humani-
tati parcendum mihi esset, prolixē Tibi declararem, quantopere in Te
semper aestimauerim animum erga unumquemque amicissimum, morum
suauitatem, vitam piam ac futuro Theologo dignissimam, ingenii ala-
critatem, intellectus profunditatem ac quam hisce omnibus aequalem
praestitisti in litteris ac scientiis addiscendis diligentiam infatigabilem.
Quid iam ex his omnibus mihi non tam suffragandum quam auguran-
dum esset de eruditionis Tuae specimine, quo, annis Tuis academicis
praeclare peractis, coronam quasi imponere Tibi lubuit, si ardori animi
mei, ea, quae meruisti, proloquendi, obsequium praestare vellem? Sed
abstineo hisce, ac nonnisi mihi de tali Amico gratulor, cui hinc discer-
suro prospera omnia apprecor. Vale, Amice optime, ac absens etiam
fauori amicitiaeque Tuae me babeas commendatissimum. Dabam
Halae Magd. die IV. April. M D CC LVI.

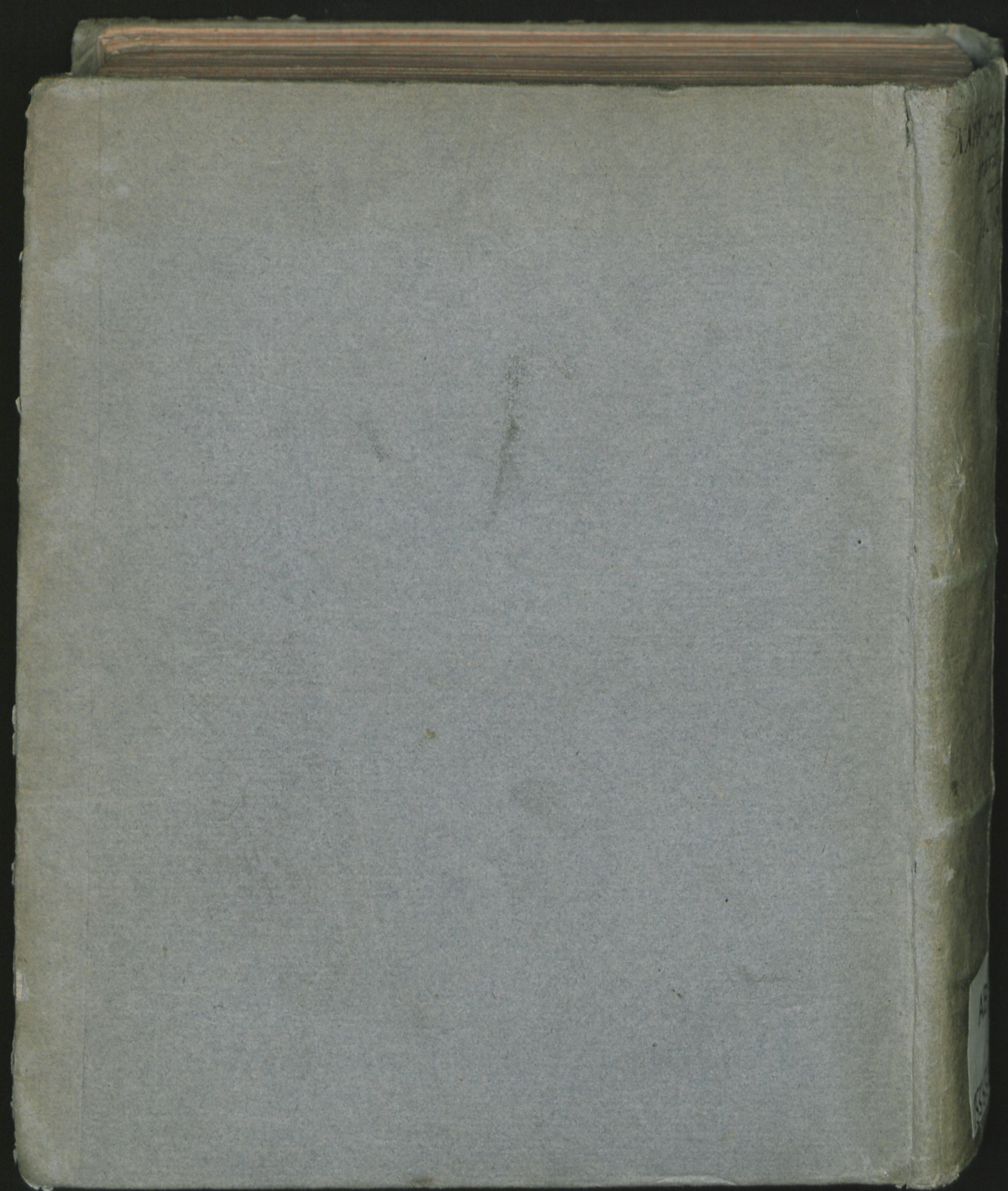

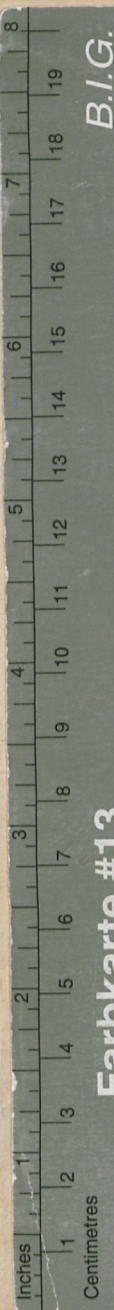
~~155556~~

AB 155 556

X2613330

l

B.I.G.

Farbkarte #13

ATIO THEOLOGICA
 SISTENS
 DEMONSTRATIONIS
 QVOD
 ISRAELIS FILIVS,
 SIAE ADMODVM PERFECTVS.

QVAM
 ANTE NUMINE SVPREMO
 RAESIDE
 DO EXCELLENTISSIMO AC DOCTISSIMO
 ORGIO MICHAELIS
 BL. ORD. AC ILLVSTRIS GYMNASII
 FORM. EPHORO
 AC PRAECEPTORE
 ERNVN SVSPICIENDO
 APRILIS MDCCLVI. *1756*
 GYMNASII AVDITORIO MAIORI
 EXAMINI SVBMITTET
 QVE DEFENDET
 VCTOR
 DOVICVS FRANCKE
 VSIOPOLITANVS
 S. S. TH. C.
 MAGDEBVRGICAE
 HILLIGERIANIS.